

Tammikuun alussa hallituksen talouspoliittinen ministerivaliokunta teki periaatepäätöksen irrottaa vähittäismyyntimonopoli Alko-Yhtiöistä, ja niin "Alkon pääjohtajan Ilkka Suomisen unelma kaupan ja valmistuksen kattavasta suuresta, markkinatalouden ehdoin pelaavasta alkoholikonsernista romahti", kommentoi päätöstä kokenut Helsingin Sanomien taloustoimittaja **Pellervo Alanen** kolumnissaan (HS 18.1.).

Ja Alanen jatkaa: "Suomalaiset ja ruotsalaiset saavat ehkä pitää monopolikauppansa pitkään. Siihen viittaa EY-tuomioistuimen monopolille antama tuki kauppias Harry Franzénin tapauksessa. Suomessa vähittäiskauppanopolin irrottaminen muusta viinakonsernista merkinnee sitä, että monopoli hoitaa selväpiirteisemmin välillä unohtumaan päässyttä jakomielistä tehtäväänsä: sen on myytävä alkoholia niin, ettei myynti kovin paljon kasvaisi. Voi olla niinkin, että tyytyväisyys Alkoon on lisääntynyt. Kauna monopolia kohtaan on peräisin niiltä ajoilta, jolloin ihmisiä nöyrytettiin tiskin takaa. Niin ei tapahdu valintamyymälöissä."

Pellervo Alasen kolumni on melkoinen poikkeus Hesarin pitkästä linjasta, jossa ei paljoa ymmärtämystä monopolia kohtaan ole herunut.

Hiukan poikkeavalta vaikutti myös lehden toinen pääkirjoitus (20.1.), joka kommentoi Hesarissa uutisoituja ennakkotietoja **Matti Kortteisen** ja **Hannu Tuomikosken** laajasta tutkimuksesta (jonka tuloksia tiivistävä artikkeli julkais-

AJATUSTEN TONAVA

taan tässä YP:n numerossa ja joka ilmestyy pian myös kirjana nimeltä Työtön, Hanki ja jää/Tammi). Kas näin:

"Kun työttömyys muuttuu pitkäaikaiseksi, ihmisten terveys alkaa pettää. Ansiotulojen puutteen ja henkisen tai ruumiillisen sairauden kantapäällä tupaani hiipii ennen pitkää kolmas kutsumaton vieras, köyhyys. Sen jälkeen kurjuudesta on hyvin vaikea nousta, eivätkä uudet perusturvan supistukset ole oikea tapa kannustaa apatiaan vaipuneita uusiin ponnistuksiin olojensa kohentamiseksi, Hyvinvointivaltio toimii huonosti, jos köyhälistö kasvaa nopean talousnousun rinnalla. Ilmiötä ei saa hyväksyä väistämättömänä. Pahoin syrjäytyneille on turvattava ihmisarvoinen elämä samalla, kun huono-osaisuuden kasvua rajoitetaan sosiaali-, koulutus- ja terveysohjelmien."

Vasemmistoliiton joulukuinen niukka kyllä Emu-jäsenäesityksessä käynnisti nopean muutoskaalon. Tammikuun alussa vihreät tulivat perässä yllättävän suurella enemmistöllä. Lopuksi antautui pitkään vastahakoisena ollut kansa: tammikuun lopun gallupmittauksessa Emun kannatus hypäsi kahdeksan prosenttiyks-

sikköä ylöspäin, ja mielenmuuttajat löytyvät vasemmalta, vihreistä ja pohjoisesta. Ensimmäistä kertaa rahaliittoon menoa kannattavilla on nyt enemmistö.

Emu siis tulee. Rahaliiton epäilijät voivat enää vain toivoa, että Martti Ahtisaaren ja Paavo Lipponen johtama tasavallan eliitti olisi sittenkin oikeassa Emunsa kanssa.

Emun voiton seuraus on, että nykyinen hallituspohja jatkaa ensi vaalien jälkeenkin. Koska kaikki hallituspuolueet ovat nyt Emuun sitoutuneet, keskusta menettää terävimmän vaaliaseensa. Emusta irti pyrkivää enemmistöhallitusta ei ole mahdollista saada aikaan. Esko Aho onkin jo ilmoittanut, ettei Emu ole keskeinen vaalikesymys.

Jos Emu on ollut koko hallituksen päänsärky, demareiden henkilökohtainen ongelma on ollut pääministeri. Lipponen hallitsee poliittisen eliitin sisällä toimimisen, mutta julkisuuden ja kansan mielenliikkeiden kanssa on ollut vaikeuksia. Ja kun julkisuus heijastelee kansan tunteja, Lipponen on leimautunut kansaa äksee-raavaksi Lammioksi – saman johtamistyylin edustajaksi, joka 90-luvulla taas on vallannut tehtaat ja toimistot.

Käännekohta saattoi kuitenkin olla huomattava mediatapahtuma nimeltä pääministerin uusi avioliitto. Veikkaamme, että jatkossa tv-ruuduisamme hymyilee leppoinen Lipponen, joka heittäytyy kansan ystäväksi kaikella sillä suvaitsevaisuudella, johon poliittisen linjansa läpiajaneella ja vastanaineella miehellä on varaa. Kun työttömyys samalla näyttää kääntyneen todellisen oloiselle lasku-uralle, dema-

reiden aallonpohjassa olevat kannatusluvut kääntyvät nousuun ja puolue pystyy sittenkin säilyttämään ensi kevään vaaleissa suurimman puolueen asemansa. Jos näin käy, saamme **uuden sateenkaaren**, jota voi silloin jo kutsua moderniksi kansanrintamaksi. Sodanjälkeisen ajan radikaali sosiaalisen säätyrakenteen muutos alkaisi saada vakiintuvaa poliittista ilmiä. Eikä sen toteutumiseen tarvittu kuin Neuvostoliiton hajoaminen, vuosisadan syvin kotimainen lama, EU- ja Emu-jäsenyydet – ja Lipposen häät.

Kun Emu tulee, ei olisi oikein, että poimisimme pullasta vain rusinat. Eikä liioin se, että söisimme tiikerikakusta vain tummat raidat tai joisimme viinasta pelkän alkoholin.

Jos todella aiomme muuttua tuontia harjoittavista objekteista vientiin kykeneviksi subjekteiksi, se edellyttää kansanluonteemme nopeaa jalostamista. Kansanluonteemme perustekijöiden tiedetään hyvin, ja ne ovat huono viinapää, heikko itsetunto, kateus, kielteiset tunteet ja itse aiheutetut sairaudet. Eurooppalainen kansanluonne ei näitä piirteitä tunne. Siksi on pikimmiten aloitettava koko kansan kattava transformaatioprosessi. Jokaisen suomalaisen täytyy jatkossa osata vastata kysymyksiin, joita Varsinais-Euroopassa tavan takaa esitetään:

– Suomesta? Hauska tavata. Syöttekö jääkarhunlihaa mieluummin keitettyinä vai paistettuna?

– Teidän nimenne on siis Virtanen. Oletteko mahdollisesti

sesti sukua A. I. Virtaselle? Entä Alvar Aallolle?

– Aiotteko vihdoinkin poistaa venäläisen raideleveyden ja kaataa tämän Uspenskin katedraalin, Stalinin lahjan Suomen kansalle?

– Olen kovasti odottanut Sibeliusen kahdeksatta sinfoniaa. Mitä luulette, ehtiikö se valmiiksi seuraaviin euroviisuihin?

– Teillähän oli vuonna 1809 vapaussota, jolla halusitte taistella itsellenne autonomian Ruotsin ja Venäjän ikeen alta. Miten siinä mahtoi käydä?

J. P. Roosin ja Anna Rotkirchin toimittama *Vanhemmat ja lapset* (1997, Gaudeamus) on poikkeuksellisen toimiva ja jäntevä kirja ollakseen usean kirjoittajan artikkeleista koostuva kokoelma. Erityisen virikkeellinen on toimittajien kirjoittama johdanto otsikoltaan *Hirveät vanhemmat*. Sen tiivistys kirjan elämäkertojen antamasta vanhemmuuskuvasta on karu – muttei aivan lohdon:

”Kasvatuksen ankaruus, nöyrytykset ja väärät tavat kasvattaa lasta jättävät isoja haavoja. Lasten kannalta kyse on usein oikeastaan vain siitä, ovatko jompikumpi tai molemmat vanhemmista onnistuneet pilaamaan hänen elämänsä kokonaan vai ainoastaan jättämään siihen joukon ikäviä, mutta silti suhteellisen harmittomia muistijalkia. Kutsuisimme toista ääripäätä *kohtalokkaiden virheiden* ja toista *taipuu muttei taitu*-vaihtoehdoksi.

”Voit olla kuinka hyvä vanhempi tahansa, mutta riittää, että teet yhden erehdyksen, yhden todella pahan virheen,

niin kaikki on mennyttä. Tämän virheen täytyy vain olla sellainen, että se muuttaa lapsen kuvan sinusta täysin, vetää pohjan pois aikaisemman version alta.

”Itse asiassa kumpikin ääri-versio ‘hirveiden’ vanhempien jäljistä voi olla samanaikaisesti oikea: lapset antavat paljon anteeksi ja unohtavat vielä enemmän, kunhan vain uskovat että loppujen lopuksi vanhemmat välittivät ja tarkoittivat hyvää. Mutta jos tämä luottamus menee, jos vanhempi ei välitä, ja mikä vielä pahempaa, pitää lasta arvottomana, niin sellaisen vian korjaaminen vaatii mielettömästi töitä. Mitä tahansa lapsuutta ei voi tehdä hyväksi!”

Yksi visaisimpia tämän lehden uudistamisprosessin ongelmia oli keksiä laveampi nimi tälle palstalle. Ennakkotiedoista poiketen nimi ei olekaan Hyviä ja voiteja, koska lopulta se alkoi tuntua valjulta. Niinpä lukuisat aivoriihet ja seminaarit pohtivat tätä kysymystä, ja niiden tuottamista ehdotuksista parhaita olivat seuraavat: *Aikeita ja aavistuksia*; *Arjen armada*; *Arktinen hysteria*; *Parasta ennen*; *Puutteita ja kurjuuksia*; *Tämäkin vielä*; Ja niin edelleen. Lopulliseen ratkaisuun johti kuitenkin oivallus, että on käytettävä deduktiivista metodia ja johdettava uusi nimi vanhan avulla. Ja niinpä siinä sitten kävi, että metodi tuotti tuloksen lähes itsestään.

Mihin Ryypyt ja kulaukset kaiken alkoholitutkimuksen tuottaman tietämyksen valossa johtavat? Ne johtavat vääjäämättä **Ajatusten Tonavaan**.